

Ганна Миколаївна Коцюрубенко
К.е.н., ст.. викладач кафедри фінансів
Одеський національний економічний університет

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Роль та значення державного фінансового контролю (ДФК) для розбудови повноцінної та конкурентної економіки важко переоцінити, адже ефективна реалізація ДФК дає змогу у повному обсязі забезпечити надходження коштів до бюджету держави та їх максимально раціонально та виважено використовувати. У більшості держав світу ДФК це в першу чергу інструмент реалізації взаємодії між суб'єктами з метою підвищення її ефективності. Такий підхід можна вважати ключовим та найбільш прийнятним на шляху розбудови системи ДФК в Україні, саме з точки зору попередження порушень та проведення превентивних заходів як складова розвитку бюджетних відносин та їх реформування.

Важлива роль у становленні та розбудові системи ДФК належить державній аудиторській службі України (ДАСУ) як провідному органу не лише проведення державного контролю, але й здійснення функцій щодо попередження та недопущення порушень у сфері фінансових відносин та взаємодії з державними фінансами. Саме цей аспект можна вважати головним при проведенні реформ, що мають місце в системі органів ДФК, зокрема перехід від контрольної-ревізійної діяльності, що було головним завданням контрольної-ревізійного управління (КРУ), до інспектування, яке мала проводити правонаступниця КРУ – Держфінінспекція (ДФІ), а згодом до діяльності щодо проведення в першу чергу державного фінансового аудиту, особливість якого має полягати саме у проведенні превентивних заходів з метою недопущення порушення.

Переваги саме аудиту порівняно з попередніми формами реалізації фінансового контролю полягають в можливості створення передумов для керівників підприємств в пошуку нових напрямів розвитку та активізації існуючих резервів діяльності.

Результативність та ефективність проваджуваних заходів можливо відстежити, розглянувши показники діяльності органів Держаудитслужби в Україні (табл.1)

Як свідчать дані таблиці 1, з метою мінімізації впливу на діяльність суб'єктів господарювання було зменшено кількість перевірених підприємств, установ і організацій з 3612 у 2015 до 1817 у 2017 році. Відповідно й інші показники мають тенденцію до зменшення після 2015 року.

Орієнтування фінансового контролю у 2014 році на охоплення найбільш ризикових сфер та фінансових потоків дозволило підвищити результативність

контрольних заходів, тому 2014 рік відрізняється за своїми показниками від інших звітних років.

Таблиця 1

Окремі показники роботи органів Держаудитслужби за 2013 - 2017 роки
[складено на основі 1]

№	Показники	2013	2014	2015	2016	2017
1	Перевірено підприємств, установ і організацій (кількість, всього)	5980	21334	3612	2408	1817
	з них бюджетних установ і організацій	(65%) 3896	(77%) 16431	(63%) 2266	(65%) 1578	(62,8%) 1141
2	Фінансові та матеріальні ресурси, охоплені ревізіями та перевітками (млн. грн)	672021	1053232,9	754313,5	465390,6	428608,4
3	Виявлено незаконних і нецільових витрат, недостач грошових коштів і матеріальних цінностей (млн. грн)	2413,1	4424,4	3080,1	1314,5	1638,3
4	Відшкодовано і поновлено незаконних, нецільових витрат, недостач грошових коштів і матеріальних цінностей (млн.грн)	1084,1 (44,9%)	737,3 (16,7%)	549,1 (17,8%)	470,2 (35,8%)	562,7 (34,3%)
5	Недоотримання фінансових ресурсів	1276	3159,4	790,5	1298,1	642,8
6	Передано ревізійних матеріалів на розгляд правоохоронним органам (кількість, всього)	2613	2182	1952	1451	1263
7	Притягнуто до дисциплінарної, матеріальної відповідальності (кількість осіб, всього)	8819	4891	2878	1852	1428
8	Притягнуто до адміністративної відповідальності (кількість осіб, всього)	22523	15446	10214	5449	4142
9	Загальна сума накладених адміністративних штрафів (млн.грн)	6,5	4,1	2,6	1,8	1,1
10	% фактично внесених сум адміністративних стягнень відносно накладених	79,2	80,5	84,6	68,3	86,9

12	Прийнято управлінських рішень за результатами контрольних заходів	7629	5071	3103	2176	1564
13	Відшкодовано і поновлено витрат фінансових і матеріальних ресурсів	1084,1	737,3	549,1	470,2	562,8

Поряд з тим, практика реалізації державного фінансового контролю свідчить про наявність проблемних аспектів, зокрема: дублювання функцій контролюючих органів (наприклад, Державної аудиторської служби (ДАС) та Рахункової палати щодо об'єктів перевірок), відсутність належного інформаційного кругообігу з метою забезпечення надання вичерпної інформації щодо минулих перевірок та органів, що здійснювали ці перевірки; слабка законодавча база та відсутність спеціалістів, які б могли виконувати функції, відповідно до тих вимог, що виникають у наслідок проведених реформ, а саме переорієнтація діяльності ДАС на проведення в пергу чергу аудиту, а не перевірок з метою стягнення штрафу.

Розбудова державного фінансового контролю, орієнтуючись на досвід країн ЄС (з огляду на орієнтацію України до Європейської спільноти та значну базу накопичених дієвих рішень та законодавчих актів зарубіжних країн) та враховуючи особливості вітчизняного державотворення та фінансової системи, створить передумови для формування фінансової бази та основи проведення ефективної державної політики.

Література

1. Звітність Державної аудиторської служби України 2013-2017 рр.